

TC
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

MAKİNEDE MARAŞ İŞİNE HAZIRLIK

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ -1	3
1. MODEL BELİRLEME	3
1.1. Maraş İşi.....	3
1.1.1.Tanımı.....	3
1.1.2. Tarihi Gelişimi.....	3
1.1.3. Desen Çizmede Kullanılan Araç ve Gereçler	3
1.2. Makinede Maraş İşinin Özellikleri	4
1.2.1. Kumaş Özellikleri.....	4
1.2.2. İplik Özellikleri.....	4
1.2.3. Deseni Kumaşa Geçirme Özellikleri	5
1.3. Maraş İşi Tekniğinin Desen Özelliği	5
1.4. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar	5
1.5. Maraş İşinin Uygulandığı Yerler	6
UYGULAMA FAALİYETİ	8
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	10
2. MALZEME İHTİYACI BELİRLEME	10
2.1. Maraş İşi İğnesi Tekniğinde Kullanılan Kumaşlar	10
2.1.1. Çeşitleri.....	10
2.1.2. Özellikleri	10
2.2. Maraş İşi İğnesinde Kullanılan İplikler.....	11
2.2.1. Çeşitleri.....	11
2.2.2. Özellikleri	12
2.3. Maraş İşi Tekniğinde Süslemede Kullanılan Malzemeler	12
2.3.1. Çeşitleri.....	12
2.3.2. Özellikleri	12
UYGULAMA FAALİYETİ	14
ÖĞRENME FAALİYETİ- 3	16
3. İŞLEMENE HAZIRLIK YAPMA	16
3.1. Maraş İşinde Kullanılan Araç ve Gereçler.....	16
3.2. Maraş İşi Tekniğinde İşleme Kartonu Hazırlama	21
3.2.1. Tutkallı Patiska ile Desen Hazırlama	21
UYGULAMA FAALİYETİ	22
3.2.2. Sim Kartonu İle Desen Hazırlama	25
UYGULAMA FAALİYETİ	26
3.2.3. Çiriş Hazırlama.....	28
UYGULAMA FAALİYETİ	29
3.3. Çirişli Karton (işleme kartonu) Hazırlama İşlemleri	30
3.3.1. Desen Kâğıdı Hazırlamada	30
UYGULAMA FAALİYETİ	31
3.3.2. Graf Kağıdı Hazırlama	33
UYGULAMA FAALİYETİ	34
3.3.3. Kabartma Kartonu Hazırlama.....	37
UYGULAMA FAALİYETİ	38

3.3.4. İpliğin Mumlanması.....	39
UYGULAMA FAALİYETİ	40
3.3.5. Bizle İğne Karşılaştırma Alıştırması Yapma	41
UYGULAMA FAALİYETİ	42
3.3.6. Deseni Teyelleme	43
UYGULAMA FAALİYETİ	44
3.3.7. Deseni Oyma	47
UYGULAMA FAALİYETİ	48
3.3.8. Kabartma Kartonunu Oyma.....	51
UYGULAMA FAALİYETİ	52
ÖĞRENME FAALİYETİ- 4.....	57
4. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMAK.....	57
4.1. Ölçü- Oran	57
4.2. Maraş İşi Tekniğinde Deseni Kumaşa Geçirme.....	58
4.3. Maraş İşi Tekniğinde Kumaşı Germe	58
4.3.1. Kumaşı Germenin Önemi	58
4.3.2. Germede Kullanılan Gereçler	58
4.3.3. Germede Kullanılan Araçlar.....	59
UYGULAMA FAALİYETİ	60
ÖĞRENME FAALİYETİ- 5.....	63
5. Makineyi Maraş İşi Tekniğini Uygulamaya Hazırlama	63
5.1. Makineyi Maraş İşi Tekniğine Hazırlamada Kullanılan Araç ve Gereçler.....	64
5.2. Makineyi Maraş İşi Tekniğine Hazırlama.....	64
UYGULAMA FAALİYETİ	65
5.3. Makinede Maraş İşi Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar	66
MODÜL DEĞERLENDİRME	69
KAYNAKÇA	71

AÇIKLAMALAR

KOD	215ESB298
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/ MESLEK	El ve Makine Nakışı
MODÜLÜN ADI	Makinede Maraş İşine Hazırlık
MODÜLÜN TANIMI	Maraş işi iğnesinde model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, Maraş işinde işlemeye hazırlık yapmak, kumaşı işlemeye hazırlamanın anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Makinede maraş işi tekniğinde işleme için hazırlık yapmak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile; gerekli ortam sağlandığında ürüne ve tekniğe göre desen çizerek uygun malzeme üzerine makinede Maraş işi iğne tekniklerini uygulamak için hazırlık yapabileceksiniz. Amaçlar 1. Ürüne uygun desen çizip renklendirebileceksiniz. 2. Ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz. 3. Tekniğe uygun olarak işlemek için hazırlık yapabileceksiniz. 4. Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz. 5. Maraş işi tekniğine uygun olarak makineyi işlemeye hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Aydınlik ve temiz atölye Donanım Desen kitapları, fotoğraf, dergi, yapılmış ürün örnekleri, renk katalogları kumaş, iplik, iğne, çiriş, sarı, gri, beyaz karton, möhlüke, biz, tezgâh, nakış malzemeleri, çalışma masası, küvet, su, çiriş, parşömen kâğıdı, gri karton, beyaz karton, kumaş, iplik, parşömen kâğıdı, beyaz kalıp sabun, çizimde kullanılan malzemeler nakış makinesi ve ilave parçaları.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda ise kazandığınız bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak ölçme araçları ile değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Maraş işi milli işlemelerimizden biridir. Maraş yöresi başta olmak üzere ülkemizin birçok yöresinde zengin örnekleriyle yaşatılmaya devam etmektedir. Maraş işi önceleri elde yapılmakta iken teknolojinin gelişmesiyle birlikte makinede de rahatlıkla uygulanmakta kısa sürede zevkli ve güzel ürünler yapılabilmektedir.

Maraş işinde deseni işlemeye hazırlık aşaması el ve makinede hemen hemen aynıdır. Ancak işleme tekniği olarak birbirinden farklıdır.

Sizde bu faaliyeti, başarı ile tamamladığınızda makinede Maraş işinin hazırlık aşamasını ve kullanılan malzemeleri öğreneceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve beceriler doğrultusunda tekniğe uygun olarak Maraş işine uygun desen çizip renklendirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Maraş işi desen özelliklerini araştırınız.
- Örneklerini sınıf içinde arkadaşlarınızla inceleyiniz.
- Maraş işinin uygulandığı ürünleri araştırınız.

1. MODEL BELİRLEME

1.1. Maraş İşi

1.1.1.Tanımı

Altı özel olarak hazırlanan kabartma kartonunun üzeri tamamen simle kapatılan işlemdir. Desen, desen hazırlama, kullanılan malzemeler ve görünüş yönünden diğer işlemlerden farklı bir nakış çeşididir.

1.1.2. Tarihi Gelişimi

Saray işlemesi olarak bilinen sırma 19.yüzyılda iyice yaygınlaşmıştır. Maraş ve Kütahya illerinde de zengin örnekleri bulunan sırmanın işleme alanları oldukça geniştir. Eskiden günümüze kadar gelen bindallılar, yatak örtüleri, bohça, cepken, perde, divan yaygıları ve çok çeşitli örtülerde Maraş işi (dival işlemesi) görülmektedir. Başlangıçta elle yapılmakta olan Maraş işi teknoloji ile birlikte diğer nakışlarımız gibi Maraş işi de makinede rahatlıkla uygulanabilmektedir.

1.1.3. Desen Çizmede Kullanılan Araç ve Gereçler

- Eski işlemler
- Kartpostallar
- Çizilmiş desenler
- Parşömen kâğıdı

- Kurşun kalem (3H)
- Toplu iğne
- Makas
- Cetvel

1.2. Makinede Maraş İşinin Özellikleri

1.2.1. Kumaş Özellikleri

Makinede maraş işi çok seyrek olmayan bütün yüzeyler üzerine uygulanır (Örn:Kadife, saten, deri, ipek, yöresel dokumalar, vb.gibi). İşlemeden önce kumaşla karton arasına astar olarak, üstteki kumaşın kalınlığına göre; organze, mermerşahi, tafta, yıkanmış patiska ve tela kullanılmaktadır.

Resim1.1:Dekoratif örtü

1.2.2. İplik Özellikleri

Makinede Maraş işinde iplik olarak sim (sentetik simler) kullanılmaktadır. Simler bükümlü makine nakışı simleridir. Alt ipliği olarak sağlam dikiş ipliği kullanılmaktadır.

Resim1.2:Sim Kataloğu

1.2.3. Deseni Kumaşa Geçirme Özellikleri

Desen kumaşa çizilmez. Maraş işine özđü olarak, oyarak desen geçirme tekniği kullanılır.

1.3. Maraş İşi Tekniğinin Desen Özelliği

Desenlerin birbirlerinden bağımsız olmaması ve desen içinde kopukluklara az yer verilmesidir. Maraş işinde desenler doğadan stilize edilerek tekniğine uygun olarak işlenmektedir. Desenlerde genellikle çiçek, yaprak ve dallardan oluşan kompozisyonlar kullanılmıştır. Hayvan figürlerine az rastlanılmakta, bayrak, sancak, flama ve pano işlemleri üzerinde yazı olarak tercih edilmektedir. Kıvrımlı dallar, kabartmalı çiçekler, tuğrular ve diğer yazılı desenlerle bezemeler oluşturulur.

1.4. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar

- Eski işlemler
- Müzeler
- Desen kitapları
- Mecmular
- Geometrik şekiller
- Beyaz iş desenleri
- Doğadan
- Desen defteri
- İşlenmiş ürün örnekleri

Resim1.3:Maraş ışi kaftan

1.5. Maraş İşinin Uygulandığı Yerler

Çeşitli ebatta örtüler, panolar, fantezi elbiseler, dekoratif eşyalar, bayrak, flama, kemer, iğne, broş, küpe, çanta, ayakkabı, gözlük kılıfları vb. ürünler üzerinde uygulanmaktadır.

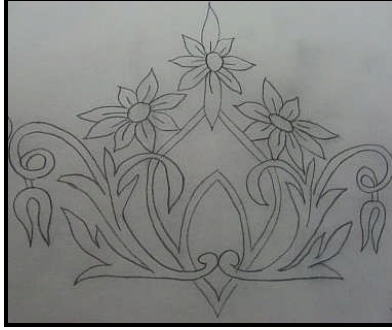
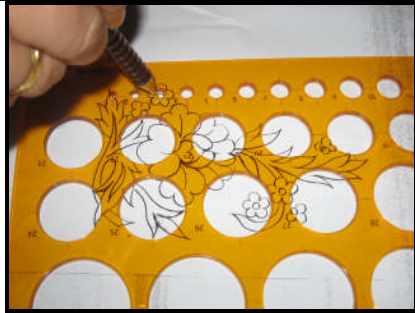

Resim1.4:Dekoratif örtü

Resim1.5: Ayakkabı

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Maraş işi iğnesi tekniğine uygun desen araştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Müzedeki eski işlemlerden, beyaz iş desenlerinden, çizilmiş desenlerden faydalanabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni tespit ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kullanım alanına uygun desen seçiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kompozisyon hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Seçilen desenin, kullanım alanına uygun ölçülerde olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni çiziniz. Deseni net olarak sert uçlu kalemle çiziniz.	 <p>Resim1.6</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Çizgilerinizin net olmalıdır.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Yuvarlak hatlarda şablon kullanınız	 <p>Şekil 1.1</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni sim tonlaması yaparak renklendiriniz.➤ Çamaşır ipeği kullanabilirsiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Fona uygun renk seçmeye dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde, yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Maraş işi tekniğine uygun desen araştırdınız mı?		
2	Deseni tespit ettiniz mi?		
3	Kompozisyonu ölçüye uygun hazırladınız mı?		
4	Deseni tekniğe uygun çizdiniz mi?		
5	Deseni renklendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve beceriler doğrultusunda ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz

ARAŞTIRMA

- Maraş işine uygun malzemeleri ve özelliklerini araştırınız.
- Örneklerini sınıf içinde arkadaşlarınızla inceleyiniz.

2. MALZEME İHTİYACI BELİRLEME

2.1. Maraş İşi İğnesi Tekniğinde Kullanılan Kumaşlar

Çok seyrek olmayan yüzeyi sık dokunuşlu tüm kumaşlara ve deri üzerine işlenebilir.

2.1.1. Çeşitleri

- Yöresel kumaşlar (Ödemiş ipeği, Rize keteni gibi)
- Kadife
- İpek
- Saten
- Tafta
- Keten
- Jorjet
- Birman
- Deri vb.

2.1.2. Özellikleri

Çok seyrek olmayan kumaşlar üzerine uygulanır. İşleme kumaşını desteklemek için kumaş kalınlığına uygun astarlık kumaş ya da tela kullanılır. Kıyafet üzerine uygulanan işlemlerde kumaşa tela yapıştığı için tekrar astarlık kumaş koymaya gerek yoktur.

2.2. Maraş İşi İğnesinde Kullanılan İplikler

2.2.1. Çeşitleri

Maraş işi altın ve gümüş rengi sırma, sim, ipek, koton ve vb. ipliklerle işlenmektedir. Alt ipliği olarak dayanıklı (pamuklu) iplikler kullanılmaktadır.

Resim 2.1: Sim

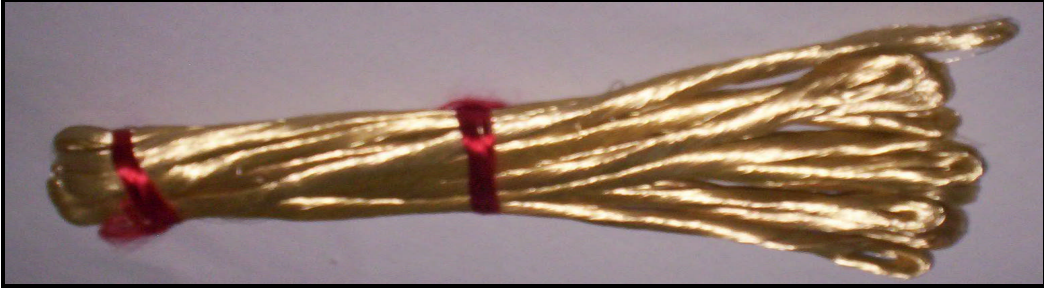
Resim 2.2: Sim

Resim 2.3: Sim

Resim 2.4: Sim çeşitleri

Resim2. 5:Çile halinde sim

2.2.2. Özellikleri

Makinede Maraş işini yaparken sentetik sim kullanılmaktadır. Bunun nedeni ise sim renklerinin her geçen gün daha çok olması, dayanıklı ve kolay bulunur olması kullanımını artırmıştır.

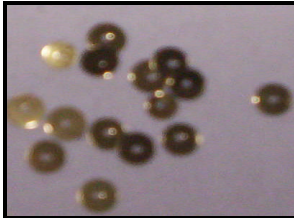
2.3. Maraş İşi Tekniğinde Süslemede Kullanılan Malzemeler

2.3.1. Çeşitleri

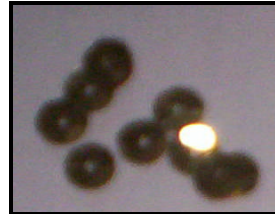
- Parlak ve mat tırtullar,
- Pul, boncuk, inci,
- Beyoğlu taşı,
- Boncuk,
- Atma iş yapmak,
- Sim kordon.

2.3.2. Özellikleri

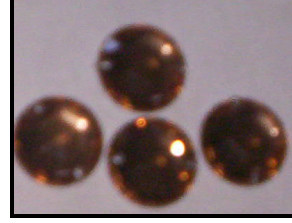
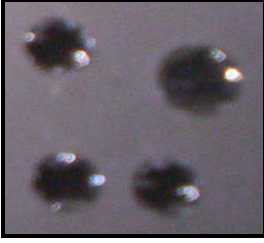
Maraş işinde kullanılan bu malzemeler ürünü süslemek içindir. Kullanılan malzemeler Maraş işinin bir parçasıdır.

Resim2.6: Büyük boy pullar

Resim2.7:Küçük boy pullar

Resim2.8:Beyoğlu taşları

Resim2.9:Tırtıl çeşitleri

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Maraş işinde kullanılan araçları seçiniz.	
➤ Ürüne uygun kumaş seçiniz.	➤ Kullanım alanını göz önünde bulundurunuz.
➤ Ürüne ve kumaşa uygun sim ve iplik belirleyiniz.	➤ Kullandığınız kumaşa uygun seçim yapınız.
➤ Süsleme malzemesi seçiniz.	➤ Desene ve ürüne uygun pul, boncuk, tırtıl seçimi yapınız.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde, yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Maraş işinde kullanılan araçları seçtiniz mi?		
2	Ürüne uygun kumaş seçtiniz mi?		
3	Kumaş seçerken kullanım alanını göz önünde bulundurdunuz mu?		
4	Ürüne ve kumaşa uygun sim ve iplik belirlediniz mi?		
5	Süsleme malzemesi seçtiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında tekniğe ve ölçüye uygun olarak işlemeye hazırlık yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Maraş işine özgü malzemeleri araştırması yapınız.
- Malzemelerden örnek katalog oluşturunuz.
- Araştırmalarınızı ve oluşturduğunuz katalogu arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. İŞLEMENE HAZIRLIK YAPMA

3.1. Maraş İşinde Kullanılan Araç ve Gereçler

- **Makat:** Çirişli kartonların yapıştırılmasında kullanılan, tahtadan yapılmış bir alettir. İki kâğıdın arasında kalan hava boşluklarını gidererek düzgün yapışmasını sağlar.

Resim.3.1:Makat

- **Biz:** Tahta sapı çelikten yapılmış, ince ve uzun ucu olan alettir. Maraş işi işlemlerini yaparken kartonu delerek, işleme iğnesinin rahat bir şekilde üste ve alta geçirilmesini sağlar. Biz iğneye kılavuzluk eder.

Resim.3.2: Biz

- **Möhlüke (oyma bıçağı):** Maraş işinde deseni oymak için kullanılan tahta saplı, ucu kıvrık ve sivri bıçaktır. Tahta kısmı avuç içine alınır. Sivri ve keskin kısmı desen çizilmiş kartona batırılıp çıkartılarak kesme işlemi yapılır. Bıçak kısmının keskin olmasına dikkat edilmelidir. Keskinliğini sağlamak için ara ara bileylenmelidir.

Resim 3. 3: Möhlüke

- **Nakış Makası:** Maraş işinde vinneks, tutkallı patiska ve dog telâdan hazırlanan deseni oymak için kullanılan ucu sivri ve keskin araçtır.

- **Parşömen Kâğıdı:** Desen çiziminde kullanılan kâğıt çeşididir. Maraş işinde desen parşömen kâğıdına çizildikten sonra beyaz kartona yapıştırılır.

Resim.3.4:Parşömen kâğıdı

- **Beyaz Karton:** İnce ve ikiyüzlü de beyaz olan karton çeşididir. Deseni yapıştırmak için kullanılır.

Resim.3.5:Beyaz karton

- **Sarı Karton:** İşleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır..

Resim3.6:Sarı karton

- **Karton:** İşlenecek kumaşı germek için kullanılır. Rengini işlenecek kumaşa göre seçebilirsiniz.

Resim3.7:Karton

- **Çimento Kâğıdı (Graf kâğıdı):** İşleme kartonu hazırlamakta kullanılır.

Resim.3.8:Graf kâğıdı

- **Çıkrık ve Çekiç:** Büyük makara ve bobinlerdeki sim ve iplikleri küçük makaralara sarmak ve kordon bükmeye yarayan bir alettir.

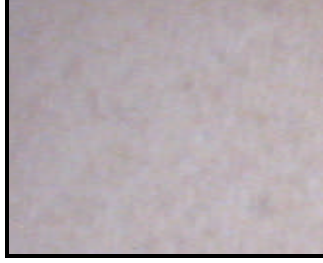
Resim 3. 9: Çıkrık ve çekiç

- **Kuru Beyaz Sabun Kalıbı:** Desen kartonu ile işleme kartonu hazırlama aşamasında aradaki hava boşluklarını giderme, deseni oyma işlemi sırasında ise möhlikenin rahat hareket etmesini sağlar.
- **Aile Tipi Düz Dikiş Makineleri:** Dikişin yanı sıra nakış yapımında da kullanılan bu makineler dişli düşürülerek nakışa hazır hale getirilir.

Resim3.10:Aile tipi dikiş makinesi

- **Makine İğnesi:** Dikiş ve nakış makinelerinde kullanılan metal iğnedir.
- **Sim Karton:** Çirifli karton (işleme kartonu) yerine kullanılmaktadır. Möhlüke ile oyulabilir yada makasla kesilir.

Resim.3.11: Simli karton

- **Dok Tela:** Çirifli karton yerine kullanılmaktadır. Makas ile kesilebilir.

Resim.3.12: Dok tela

- **Tutkalla Hazırlanmış Patiska:** Çirifli karton yerine kullanılmaktadır. Makas ile kesilebilir.

3.2. Maraş İşi Tekniğinde İşleme Kartonunu Hazırlama

3.2.1. Tutkallı Patiska ile Desen Hazırlama

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**
 - Tutkal
 - Su
 - Kap (tutkal ezmek için)
 - Patiska
 - Cetvel
 - Graf kâğıdı
 - Ütü
 - Ütü masası
 - Ütü bezi
 - Makat
 - Kuru kalıp sabun

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Tutkallı patiskayı hazırlamak için bir kap içerisine yaklaşık 1-1,5 lt su koyunuz. Bir yemek kaşığı kadar tutkalı elinize alınız.</p>	 <p>Resim3.13</p>
<p>➤ Tutkallı su içine ilave ediniz. Ellinizle karıştırarak tutkallı suyun içinde eritiniz.</p>	 <p>Resim3. 14</p>
<p>➤ Tutkallı suyun içine eşit boyda kesilmiş iki parça patiskayı batırınız. İçerisinde biraz bekletiniz.</p>	 <p>Resim3. 15</p>
<p>➤ Tutkallı suyun içinden patiskayı alınız ve suyu sıkınız. Ellinizle patiskayı düzeltiniz.</p>	 <p>Resim3. 16</p>

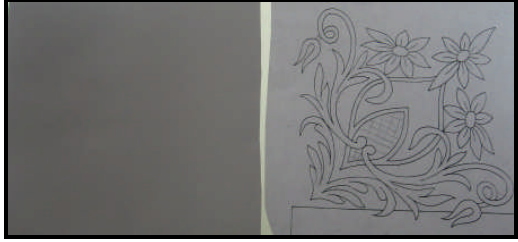

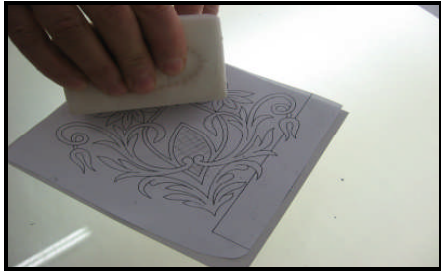
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tutkallı patiskayı ütöleyiniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.17</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ütülediğiniz tutkallı patiskayı masanın üstüne seriniz ve üzerine tutkal sürünüz. ➤ Tutkalı sulandırmadan kullanın. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.18</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tutkalı cetvel yardımıyla patiskanın üzerine eşit olarak yayınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3. 19</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diğer patiskayı tutkalı sürülmüş patiskanın üzerine seriniz. Ellinizle düzeltiniz ve üzerine tekrar tutkal sürünüz. 	 <p style="text-align: center;">Resim3. 20</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cetvel yardımıyla düzeltiniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.21</p>

<p>➤ Patiskanın üzerine graf kâğıdını yerleştiriniz ve makat yardımıyla graf kâğıdının düzgün şekilde yapışmasını sağlayınız.</p>	 <p>Resim3.22</p>
<p>➤ Deseni makasla daha rahat kesebilmek için düzeltilmiş olan graf kâğıdının yüzeyine sabun sürünüz.</p> <p>➤ Tutkallı patiska çalışmasını ağırlık altında kurumaya bırakınız.</p>	 <p>Resim3.23</p>
 <p>Resim. 3.24: Graf kâğıdı olan yüzü</p>	 <p>Resim. 3.25: Patiskalı yüzü</p>

3.2.2. Sim Kartonlu İle Desen Hazırlama

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**
 - Desen
 - Beyaz karton
 - Sabun
 - Makas
 - Yapıştırıcı
 - Sim kartonu
 - Makine ve malzemeleri
 - Dikiş malzemeleri

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Beyaz kartonu fotokopisi çekilmiş desenin ölçülerine göre ayarlayınız.</p>	 <p>Resim3.26</p>
<p>➤ Desen ve beyaz kartonu birbirine yapıştırınız.</p>	 <p>Resim3.27</p> <p>Resim3.28</p> <p>➤ Desenin oyulması rahat olması için desenin üzerine sabun sürünüz.</p> <p>Resim3.29</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sim kartonu ve beyaz kartona yapıştırılmış deseni birbirine ataçla tutturunuz. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.30</p> <p style="text-align: center;">Resim3.31</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deseni makinede teğelleyiniz. ➤ Makinenin baskı ayağını çıkarınız. ➤ Dişlilerini düşürünüz ➤ masuraya dikiş ipliği sarınız. ➤ Makinenin üst tarafına da dikiş ipliği takınız. ➤ 14numara makine iğnesi kullanınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.32</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teğeli cülde de yapabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Volan yardımıyla desenin 0,5cm dışından iri dikiş yapınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.33</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin kenarlarından ince uçlu makasla kesiniz. ➤ Desenin kumaşa yapıştırmaya hazır hale gelecektir. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deseni mümkün olduğu kadar bütün olarak oymaya özen gösteriniz.

3.2.3. Çiriş Hazırlama

➤ Tanımı

Maraş da yetişen çiriş otunun köklerinin kurutulup öğütülmesinden elde edilen toz halinde bir yapıştırıcıdır.

Resim3.34:Çiriş

Özelliği

Desen ve işleme kartonu hazırlarken kullanılan kağıtların birbirine yapıştırılmasında kullanılır. Sulandırılarak zambak haline getirilir. Çirişin kaliteli olması önemlidir. Çiriş sarı renkli, iyi öğütülmüş ve içinde yabancı madde olmamalıdır.

Çirişi kıvamında hazırlamak çok önemlidir. Kıvamı iyi ayarlanmış çirişle, karton ve graft kâğıdı birbirine iyi yapışır. Çiriş sıvı olursa kâğıdı ıslatıp hamurlaştırır, koyu olduğu takdirde de kâğıtlar birbirine yapışmaz..

İyi hazırlanmış çirişli kartonlarla, net oymalar elde edilir. Bu da işlemin sonucunu olumlu yönde etkiler.

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılan Araç ve Gereçler

- Çiriş
- Su
- Kap (çirişi ezmek için)
- Tülbent veya elek (çirişi elemek için)

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişi eleyiniz.➤ Çirişin içindeki yabancı maddelerden arındırılır	 <p>Resim3.35</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Kabın içerisine çirişi koyunuz.	 <p>Resim3.36</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Kullanacağınız kadar çiriş hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kabın içerisine suyu azar azar ilave ederek elinizle karıştırınız.	 <p>Resim3.37</p>

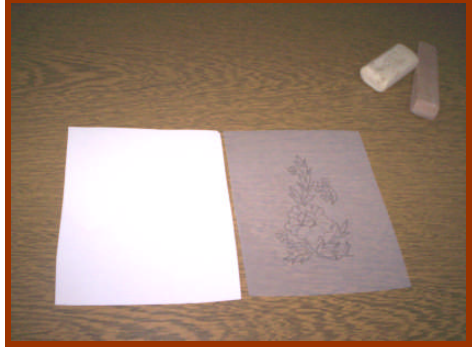

<p>➤ İçinde hiç pürüz kalmayacak şekilde parmaklarınızla eziniz.</p>	 <p>Resim3.38</p> <p>➤ Baş ve işaret parmaklarınız arasında çiriş hiç akmayacak kıvamda olmalıdır.</p> <p>➤ Ağdalı ve lif lif uzarsa çiriş olmuş demektir.</p>
	 <p>Resim3.39</p>

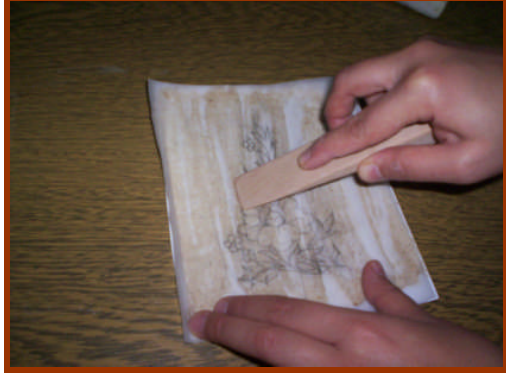
3.3. Çirişli Karton (işleme kartonu) Hazırlama İşlemleri

3.3.1. Desen Kâğıdı Hazırlamada

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**
- Parşömen kâğıdı
 - Desen
 - Beyaz karton (iki yüzü parlak)
 - Makat
 - Sabun
 - Makas
 - Çiriş ve çirişin ezileceği kap
 - Kurşun kalem (H2)
 - Temizlik bezi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni parşömen kâğıdına çiziniz. Desen çiziminde sert kalem kullanınız.	 <p>Resim3.40</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Beyaz kartonu desen büyüklüğünde kesiniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çiriş yapılacak ortamı hazırlayınız. Düz ve kolay temizlenen yer olsun.
<ul style="list-style-type: none">➤ Beyaz kartonun parlak yüzeyinin üzerine sağ elinizin işaret parmağı ile sürünüz.	 <p>Resim3.41</p> <ul style="list-style-type: none">➤ İnce bir tabaka halinde sürülmelidir.
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişi bütün yüzeye eşit oranda sürünüz.	 <p>Resim3.42</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kâğıt üzerine sürülen çirişte pürüzler var ise hemen alınmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desen kâğıdını çirişlenmiş kartonun üzerine yerleştiriniz . ➤ Elinizle bastırarak yapışmasını sağlayınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.43</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çiriş kurumadan yapılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kalıp sabununun kenarı ile kâğıdın üzerinden bastırarak geçiniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim 3.44</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sabun ortadan kenara doğru sürülmeli taşan çirişler hemen temizlenmelidir.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Makat yardımı ile iki kâğıt arasında kalan hava boşluklarını alarak yapışmasını sağlayınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.45</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çirişin verdiği ıslaklık nedeniyle parşömen kâğıdı daha kolay yırtılabileceğinden dikkatli çalışılmalıdır.

- Yeniden sabun sürerek kurumaya bırakınız.

Resim3.46

- Kuru sabun düzgün bir yüzey oluşmasını ve oyma işlemini kolaylaştırır.

3.3.2. Graf Kağıdı Hazırlama

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**

- Çiriş
- Kap, su
- Sarı karton
- Çimento (graf) kâğıdı
- Beyaz sabun
- Makat
- Hazırlanmış çiriş
- Temizlik bezi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Sarı kartonu ve graf kâğıdını aynı büyüklükte kesiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlük giyiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişin içerisinde pütür kalmamalıdır.
<ul style="list-style-type: none">➤ Sarı kartona çirişi sürünüz.	 <p>Resim 3.47: Sarı kartona çirişin sürülmesi</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Parlak yüzü üstte kalacak şekilde yapınız
<ul style="list-style-type: none">➤ Graf (çimento) kâğıdını çirişli yüzey üzerine yerleştiriniz.	 <p>Resim.3.48</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Elinizle bastırarak yapışmasını sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Beyaz sabunu fazla bastırmadan graf kâğıdının üzerinden geçiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bu ilk yapıştırma graf kâğıdının her noktasında çirişi emmesi içindir.

	 <p>Resim 3.49</p> <p>➤ Sabunu kenarlardan çıkan çirişe sürmeyiniz.</p>
<p>➤ Yerleştirilen graf kâğıdının yarısını kaldırınız ve hava boşluğu kalmayacak şekilde sabunu bastırarak sürünüz.</p>	 <p>Resim. 3.50</p> <p>➤ Buruşan yerleri düzettikten sonra tekrar sabun sürerek üstünden düzeltiniz.</p>
<p>➤ Diğer yarısı içinde aynı işlemi tekrarlayınız.</p>	 <p>Resim3.51</p>

- Makat yardımıyla graf kâğıdının iyice yapışmasını sağlayınız.

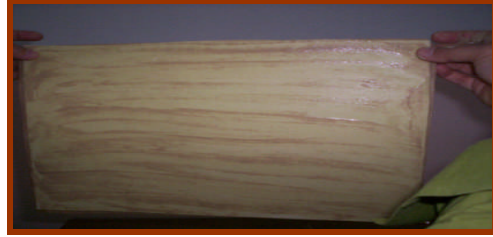
Resim 3.52

- Düzgün ve çok ince bir kat çiriş sürerek kurumaya bırakınız.

Resim. 3.53

- Kartonun tersini çeviriniz.
- Çirişi sürünüz.

Resim.3.54 Graf kâğıdın çiriş sürülmüş ters yüzü

- Çiriş fazlalıkları alınırken kuru bez kullanılmalıdır. Yaş bez ile çalışıldığı zaman karton ıslanır ve yırtılır.

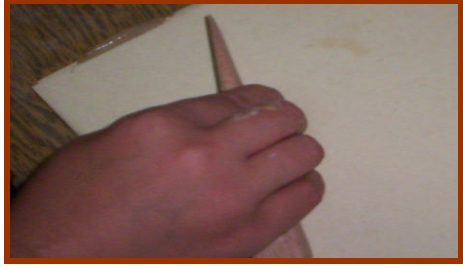

Resim3.55:Çirişli kartonun düz yüzü

	➤ İşleme sırasında kumaşa yapıştırılan kısımdır.
➤ Kenarda kalan fazla çirişli kısımları makasla keserek atınız.	
➤ Kullandığınız araçları temizleyiniz.	

3.3.3. Kabartma Kartonu Hazırlama

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**
 - Çiriş
 - Sarı karton
 - Kuru beyaz sabun kalıbı
 - Su
 - Çiriş kabı
 - Makat
 - Makas

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişi kabartma kartonuna sürülecek kıvamda hazırlayınız.➤ Sarı kartonu istediğiniz boyda kesiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Diğer işlemdekilerden daha koyu kıvamda olmalıdır.➤ Sarı kartonların hepsi aynı boyda olsun.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kartonun 1.katına çirişi yedirerek sürünüz.	 <p>Resim. 3.56</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ İkinci kartonu yerleştiriniz, üzerine çiriş sürünüz. 3.kartonu da koyduktan sonra makat yardımıyla yapıştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ara katlara sabun sürmeyiniz. Muntazam olması için makat ile sürtünüz. <p>Resim: 3.57</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ 3.kartonun üzerine de çiriş sürünüz ve 4. kartonu yapıştırınız.	 <p>Resim3.58</p>

<p>➤ 4.katta oymada daha rahat çalışmak için tüm yüzeye sabun sürünüz.</p>	 <p>Resim3.59</p>
<p>➤ Son olarak 4 kat kartonu ağırlık altında kurumaya bırakınız.</p>	

3.3.4. İpliğin Mumlanması

- **Kullanılan Araç ve Gereçler**
 - İplik
 - Bal mumu
 - Sünger veya patiska

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Bobinlerdeki iplikleri çıkırıkla 2 kat olarak makaralara sarınız.</p>	 <p>Resim.3. 60</p> <p>➤ Üstte kullanılan simin kat sayısına göre iplik mumlanmalıdır.</p>
<p>➤ İpliği 2 kat olarak balmumum içinden geçirerek mumlayınız.</p>	 <p>Resim. 3.61</p>

<p>➤ Mumlanmış ipliğinin üzerindeki fazla mumları sünger veya bir bez yardımıyla temizleyiniz.</p>	 <p>Resim.3.62</p> <p>➤ Mumlanan iplik sağlamlık kazandırır ve ipliğin işleme sırasında kayarak gevşemesini önler.</p>
--	---

Not: Makinede Maraş işi yapılırken sadece desenin çirşli kartona teyellemesinde mumlu iplik kullanılmaktadır.

3.3.5. Bizle İğne Karşılaştırma Alıştırması Yapma

(Makinede Maraş işi yaparken biz ile iğne karşılaştırılması çirşli karton ve desenin teyellenmesinde kullanılmaktadır.)

- Kullanılan araç ve gereçler
 - Cülde
 - Biz
 - Makas
 - Dikiş iğnesi
 - Bal mumu
 - Mum bezi,
 - Gri karton,
 - Alt iplik

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Gri kartonu 15x20 cm parçalar halinde kesiniz.</p>	
<p>➤ Cüldeyi oturuşunuza göre yerleştiriniz.</p>	 <p>Resim.3.63</p> <p>➤ Cüldeyi, çalışan kişinin sandalyesi ile masa arasına ve taban tahtasını masaya paralel olarak koyunuz.</p> <p>➤ Cüldeyi tabanına dik olarak yerleştirilmiş tahtanın ön kısmına iki yağıyla basılmalıdır.</p>
<p>➤ Kartonu sağ el üstte kalacak şekilde cüldeyi ağz kısmına yerleştiriniz.(2-3 cm dışarı çıkararak).</p>	
<p>➤ İpliği mumlayınız.</p>	
<p>➤ İpliği iğneye geçiriniz ve ucunu düğümleyiniz.</p>	
<p>➤ Bizi sağ elle tutunuz.</p>	<p>➤ Bizi sapını iyice kavrayınız.</p> <p>➤ İşleme sırasında işaret parmağınızı madeni kısma doğru uzatarak tutunuz.</p>
<p>➤ İplik geçirdiğiniz iğneyi sol elinize alınız.</p>	
<p>➤ Sağ eldeki bizi kartona üstten dik olarak batınız.</p>	

<p>➤ Kartonun altından, iğneyi sol elin işaret parmağı üzerine yatırılmış olarak, iğnenin ucu ile bizi ucunu birleştiriniz.</p>	 <p style="text-align: center;">Resim.3.64</p>
<p>➤ Bizi çekiniz. Açmış olduğunuz delikten iğneyi üstte çıkarınız.</p>	<p>➤ İğneyi üstte çıkarma işlemi ile bizi çekme işlemi aynı anda yapınız.</p>
<p>➤ Sağa doğru 0,5 cm bizi dik olarak batırınız.</p>	<p>➤ İğneyi ve bizi sağ elde birlikte tutunuz.</p>
<p>➤ Açılan delikten iğnenizi batırınız. Sol ellinizle alttan çekiniz. Sol eldeki iğne ile birleştiriniz.</p>	<p>➤ İpliğiniz bittiğinde alttan sağlamlaştırın ve kesin. ➤ Yeni ipliğin ucunu düğüm yaparak başlayınız.</p>
<p>➤ Bizi son batılan noktanın 0,5 mm ilerisinden batırınız ve İğneyi üstte çıkarınız.</p>	
<p>➤ Yukarıdaki işlem basamaklarını tekrarlayarak bizi ile iğne karşılaştırmayı yapınız.</p>	<p>➤ Hızlı ve seri bir şekilde olana kadar bu alıştırmaya devam ediniz.</p>

3.3.6. Deseni Teyelleme

➤ Kullanılan Araç ve Gereçler

- Beyaz kartona yapışmış desenler
- Cülde
- Biz,
- Dikiş iğnesi
- Makas,
- Bal mumu
- İşleme kartonu.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Fotokopisi çekilmiş desenin tersine yapıştırıcı sürerek beyaz kartonun üzerine yapıştırınız.	 <p>Resim.3.65</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Desenin etrafından 1,5cm pay bırakarak çiziniz ve çizdiğiniz yerden kesiniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni çirişli kartonun üzerine yerleştiriniz ve etrafından çiziniz	 <p>Resim.3.66</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Çirişli kartonları desen büyüklüğünde kesiniz.	 <p>Resim.3.67</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Beyaz desenli karton ile çirişli kartonları birbirlerine tutturunuz.➤ Çirişli kartonu 2 tane kesiniz.	

	 <p style="text-align: center;">Resim.3.68</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Simetrik desenlerde çirişli kartonların graf kâğıtları yüz yüze konulup teğellenmelidir.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hazırladığınız deseni cüldeye yerleştiriniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim.3.69</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teğelleme işlemini makine de yapabilirsiniz. ➤ Makineyi işlemeye hazırlama için kasnaksız Makine Nakışlarına Hazırlık Modülüne bakınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alt ipinizi mumlayınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliğini iğnenize geçirin ve uçlarını düğümleyiniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin iç hatlarına 0,5cm girilmelidir. ➤ Biz kumaşa dik batırılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desen etrafından biz yardımı ile oyulgama yapınız. 	

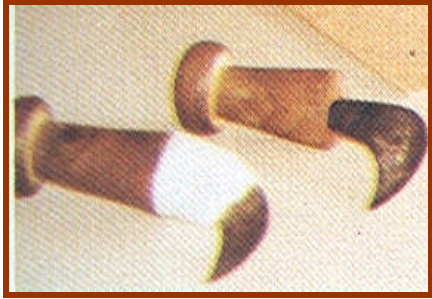
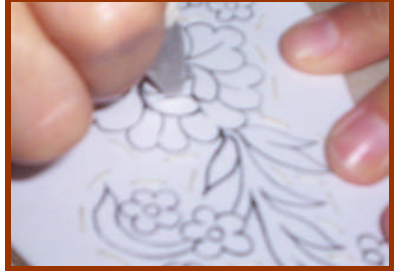

	 <p>Resim3.70</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Teyel için mumlanmış 2 kat iplik kullanılır.➤ Teğel alırken mumlu iplik iyice çekilmelidir. Aksi halde teğelde bolluklar olur.
<ul style="list-style-type: none">➤ Teyel işiniz bittikten sonra ipinizi altta sağlamlaştırıp kesiniz.	 <p>Resim3.71</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Alt oymalarda oluşan pürüzler nakış makası ile düzeltilmelidir.➤ Teyel bittikten sonra deseniniz oyulmaya hazırdır.

3.3.7. Deseni Oyma

➤ Kullanılan Araç ve Gereçler

- Desen (kartona teyellenmiş)
- Möhlüke,
- Masa,
- 3,4 kat gri karton,
- Sabun,
- Kumaş parçası.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Teğellenmiş desenin altına 3-4 kat gri karton ya da tahta levha yerleştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Masa üzerinde çalışınız. ➤ Kesme işlemi çalıştığınız alana zarar verebilir.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükenin sapı ve ucunun birleştiği yere ekstrafor ya da ince bir kumaş parçası sarınız. 	 <p>Resim. 3.72</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükenin ellinizi kesmemesi için kumaşı sarınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükeyi sağ elinizle iyice kavrayınız. ➤ Möhlükenin ucunu dik olarak batırınız. 	 <p>Resim3.73</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Oymaya desenin ortasından başlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükenin ucunu desen çizgisinden çıkarmadan 1 mm. Aralıklarla bastırıp çıkararak ve bıçağı iterek seri olarak oyma işlemini yapınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oyma işlemine desenin kenarlarına doğru devam ediniz 	 <p>Resim3.74</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükenizi iyi kesmesi için kuru sabuna sürünüz.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Möhlükeyi yavaş hareket ettirerek yuvarlak hatlı net oymalar çıkarınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.75</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin yarma yapraklarında, möhlüke ile desenin içine derin girerek alt oymaların hatasız çıkarılmasını sağlayınız. 	 <p style="text-align: center;">Resim.3.76</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin ince kısımlarının ve uçlarının net olması için desen çizgisinin son noktasından 0.5 cm daha ileriye doğru kesmeye devam ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deseni bir bütün olarak dış hatlarından oyup kopuksuz olarak çıkarınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Beyaz kartona yapışmış desen kâğıdını atınız.

	
<p>➤ Deseniniz kumaşa yerleştirilmeye hazırdır.</p>	<p>Resim3.77</p>

3.3.8. Kabartma Kartonunu Oyma

Kullanılan Araç ve Gereçler

- Desen
- Sarı karton
- Möhlüke
- Masa
- 3,4 kat gri karton
- Sabun
- Kumaş parçası
- 0 Numara zımpara kâğıdı
- Yapıştırıcı

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Kabartma yapılacak deseni parşömene çiziniz ve hazırlamış olduğunuz kabartma kartonunun sabunlu yüzeyine deseni kopya kâğıdı ile geçiriniz.</p>	 <p>Resim3.78</p> <p>➤ Kabartma kartonu hazırlamadan önce alıştırmaya yapmanız ve el becerisini kazanmanız gereklidir.</p>
<p>➤ Kabartma kartona çizilmiş deseni möhlüğe ile oymasını yapınız.</p>	 <p>Resim3.79</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oyması yapılmış olan deseni möhlüke ile şekillendiriniz. ➤ arma şeklini belirtiniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim.3.80</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin orta kısımları kabarık, kenarlara doğru meyilli şekillendiriniz. ➤ İşlemeye başlamadan kabartmanın yarmalı kısımlarını möhlüke ile iyice yarıңыз.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin yontma işlemi bittikten sonra sıfır numara zımpara kâğıdı ile desenin üzerini düzeltiniz. 	 <p style="text-align: center;">Resim.3.81</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yontma işlemi bittikten sonra deseniniz kumaşa yapıştırmaya hazırdır. 	 <p style="text-align: center;">Resim3.82</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ İşleme sırasında, desenin kabartma olmayan kısımları önce, en son da varsa kabartma kartonu yapıştırılarak işlenir.

Resim.3.83

Resim.3.84:Kalıp uygulanmış kıyafette maraş işi yapıştırılmış desen

Resim3.85:Dekoratif aksesuar

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde, yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Maraş işinde kullanılan malzemeleri araştırdınız mı?		
2	İyi bir çirişin nasıl olması gerektiğini araştırdınız mı?		
3	Çirişin nasıl hazırlanacağını öğrendiniz mi?		
4	Çirişi kıvamında hazırladınız mı?		
5	Desen kâğıdını hazırladınız mı?		
6	Graf kâğıdı(sarı kartonu) hazırladınız mı?		
7	Kabartma kartonunu hazırladınız mı?		
8	İpliği mumladınız mı?		
9	Tutkallı patiska hazırladınız mı?		
10	Simli karton hazırladınız mı?		
11	Makinada teğel yaptınız mı?		
12	Deseni oymaya desenin ortasından başladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 4

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz

ARAŞTIRMA

- Ürüne uygun kumaş araştırması yapınız.

4. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMAK

Resim 4.1:Örtü

4.1. Ölçü- Oran

Yapılacak ürüne uygun ölçü belirlenmelidir. Belirlenen ölçüler dikkate alınarak kumaşı hazırlayınız.

Maraş işi işleme tekniği giyim üzerine uygulandığında; işleme yapılacak kumaş üzerinde ilk önce kalıp çizilir. İşleme yapılacak yer belirlenir. İşleme yapıldıktan sonra kesim işlemi yapılır ve dikişe hazırlanır.

4.2. Maraş İşi Tekniğinde Deseni Kumaşa Geçirme

➤ Oyarak Desen Geçirme

Desen oyulduktan sonra işlenecek kumaş üzerinde önceden belirlenmiş olan yere yapıştırılır. Eğer yapıştırıcıdan dolayı kumaşta iz veya leke olursa desen kumaşa üzerine “z” teyeli ile tutturulur.

Resim. 4.2:Oyması yapılmış desen

Maraş işinde çirişle hazırlanan desenler kumaşa tükürük yardımıyla yapıştırılmaktaydı. Günümüzde ise artık yapıştırıcı kullanılarak yapıştırılmaktadır. Bu işlem işlerin daha çabuk ilerlemesini ve zaman kaybını önlemektedir.

4.3. Maraş İşi Tekniğinde Kumaşı Germe

4.3.1. Kumaşı Germenin Önemi

Maraş işinde kumaş diğer nakışlardan farklı olarak kartona gerilmektedir. Maraş işinde kartona kumaşı teyellemeden işleme yapılamaz. Kumaşın kartona nakış ipliği ile teyellenmesi gereklidir. Nakış ipliği tek kat olarak kullanılmalı teyel yaparken biz kullanılmamadır. Kumaş ne kadar iyi kartona teyellenirse o kadar iyi gerilmiştir.

4.3.2. Germede Kullanılan Gereçler

- Astarlık kumaş
- Gri karton
- İşlenecek kumaş
- Teğel ipliği
- Nakış ipliği

- Dikiş iğnesi
- Astarlık kumaş
- Yapıştırıcı

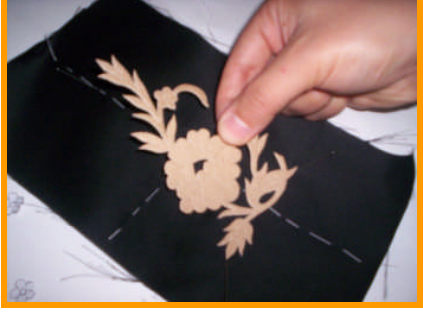

4.3.3. Germede Kullanılan Araçlar

- Kasnak
- Cülde
- Gergef
- Askı
- Çekiç
- Toplu iğne
- Ütü
- Makas
- Yapıştırıcı
- Makine iğnesi

UYGULAMA FAALİYETİ

Deseni Kumaşa Yapıştırma ve Germe

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaş hesabı yapınız. Kumaşı istenilen ölçüye göre kesiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın düz boy iplik yönlerine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın kenar sürfilesini yapınız	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın atmamasına dikkat ediniz
<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın orta teyelini alınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Orta teyeli alırken kumaşın ortasını kaydırmamaya dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Oyulmuş deseni kumaşın üzerine yerleştiriniz .	 <p>Resim4.3:Deseni kumaşa yerleştirme</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Deseni kumaşa yapıştırınız.	 <p>Resim4.4:Deseni kumaşa yapıştırma</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Desen kumaşa tükürük ile yapıştırılabildiği gibi yapıştırıcı kullanarak da yapıştırılabilir.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin ayrı oyulmuş olan kısımları da desenin uygun yerlerine yerleştiriniz ve yapıştırınız. 	 <p>Resim 4.5:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Karton çirişli tarafından yapıştırılmalıdır
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin daha iyi yapışmasını sağlamak için, üzerine çekiçle deseni bozmadan vurunuz. 	 <p>Resim: 4.6</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaşın tersinden deseni ütüyerek iyice yapışmasını sağlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaş özelliğine dikkat ediniz. ➤ Kadife ve benzeri kumaşlara ütü sürmeyiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenden 1-2 cm olmak üzere gri karton kesiniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Astarlık kumaşı yine desenden 1-2 cm büyük olacak şekilde kesiniz ve gri kartonun parlak yüzeyine yerleştiriniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlenecek kumaşı da astar üzerine yerleştirilerek üçü birlikte çok muntazam gergin teyelleştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Düz ipliklerin üst üste gelmesine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğneye ipliğinizi takınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaşta iz bırakmaması için nakış ipliği kullanılmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin ortasından kenara doğru 0,5cm dışından teyelleştiriniz. 	

Not: Kumaş hazırlığı için bakınız “İşlemeye Hazırlık” modülü.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde, yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Kumaş hesabı yaptınız mı?		
2	Kumaşı istenilen ölçüye göre kestiniz mi?		
3	Kumaşın orta teyelini aldınız mı?		
4	Kumaşın kenar sürfilesini yaptınız mı?		
5	Deseni yapıştıracağınız yeri tesbit ettiniz mi?		
6	Oyulmuş deseni kumaş üzerindeki yerine yapıştırıcı yardımıyla yapıştırdınız mı?		
7	Desen yapıştırılmış kumaşın altına astarlık kumaş ve gri mukavvayı yerleştirdiniz mi?		
8	Kumaşı kartona teğellediniz mi?		
9	Kumaşınızı iyice gerdiniz mi?		
10	Teğel işlemi yaparken biz kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 5

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak makineyi Maraş işi işlemeye hazırlayabileceksiniz

ARAŞTIRMA

- Maraş işi tekniğinin uygulanabileceği makine özelliklerini araştırınız.

5. MAKİNEYİ MARAŞ İŞİ TEKNİĞİNİ UYGULAMAYA HAZIRLAMA

Resim.5.1:Makinede maraş işinden örtü

5.1. Makineyi Maraş İşi Tekniğine Hazırlamada Kullanılan Araç ve Gereçler

- Dikiş makinesi
- Makine iğnesi
- Makas
- Mekik, masura
- Kùçük ve büyük tornavida
- Makine temizlik malzemeleri(fırça, bir parça bez, makine yağı, vb)

5.2. Makineyi Maraş İşi Tekniğine Hazırlama

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Baskı ayağını çıkarınız	
➤ Dişlileri düşürünüz.	
➤ 11 ya da 14 numara iğne takınız.	
➤ Masuraya dikiş ipliği sarınız	➤ Sağlam iplik kullanınız. ➤ İpliği masuraya iplikler yan yana gelecek şekilde ve fazla doldurmadan sarınız.
➤ Makinenin üstüne simi takınız.	
➤ Alt ve üst ipliğin gerginliğini ayarlayınız.	➤ Alt iplik üst ipliğe göre biraz daha sıkı olmalıdır.

Not:Ayrıntılı bilgi için “Kasnaksız Makine Nakışlarına Hazırlık” modülüne bakınız.

Resim.5.2:Maraş işine hazırlanmış makine

5.3. Makinede Maraş İşi Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Maraş işi desenin sert kurşun kalemle parşömene çizilmelidir.
- Desen kartona teğellenirken ipliğin mumlanmalıdır.
- İpliğin kalınlığına göre 2-3 kat mumlanmalıdır.
- Fazla mumlar sünger veya patiska ile silinmedir (İyi silinmediği zaman işleme kumaşında leke bırakır.).
- Alt ipliği kumaşın rengine uygun seçilmelidir.
- Desenin simetrik çıkması için graf kâğıdının yüzleri birbirlerine bakmalıdır.
- Desenin oymasını yaparken altına en az dört kat gri karton veya tahta konulmalıdır.
- Oyma yapılırken möhlükenin sağ avuçla iyice kavranması, sağ elin işaret parmağının, möhlükenin ucu ile birlikte kartona değdirilmelidir.
- Oyma yapılırken desenin ortasından başlanılmalı, kenarlara doğru oyguya devam edilmelidir
- Oygu yaparken desenin rahatlıkla görülebilmesi için desen kendinize bakmalıdır.
- Möhlüke desenin üzerinde yürütülerek götürülmelidir. Yuvarlak hatlarda bıçak yavaş hareket ettirerek köşesiz net oymalar çıkmalıdır.
- Desenin yarmalı yapraklarında möhlüke ile iyice içine girilmeli alt oymada rahat çıkması sağlanmalıdır.
- Desenin yaprak uçlarında möhlüke yarım santim dışına taşmalıdır ki yaprak uçları net çıksın.
- Oyma yaparken möhlüke yürümüyorsa sabuna sürülmelidir.
- Alt oymanın pürüzlü çıkan kısımları nakış makası ile düzeltilmelidir.
- Bobinlerdeki sim ve iplikleri makaralara çıkırla aktarılmalıdır.
- İşleme sırasında bizle iğnenin sağ elde birlikte tutulmalıdır.
- İşleme sırasında biz kumaşa dik olarak batırılmalıdır.

- Bizin ucu sivri olmalıdır (küt olduğu zaman kumaşa zarar verecektir.).
- İşleme sırasında simdeki renk geçişlerine ve tonlamalara dikkat edilmelidir.
- Ütü yapılan yerin altına havlu gibi yumuşak dokulu kumaşlar serilmelidir.
- Ürün tersinden ütülenmeli ve simli yerlere kızgın ütü basılmamalıdır.
- Kumaş özelliğine göre ütü yapılmalıdır.
- İpliğin mumu alınırken mulâj kağıdı desen üzerine koyulur ve ütülenir bu işlem 5-6 kez tekrarlanır (buhar verilmez).
- Ayrıntılar içinde kalan gri karton temizlenmeyebilir (temizlendiği zaman desen içinde çöküntüler olabilir.)
- Ütü yaparken desenin ortasından dışarıya doğru ütü yapılmalıdır.
- Makine iğnesinin ucu sivri olmalıdır (küt olduğu zaman kumaşa zarar verecektir.).
- Makinesi iğnesi 11veya 14 numara olmalıdır.
- Makine iplik ayarında ,alt iplik üst ipliğe göre daha sıkı ayarlanmalıdır.
- Makinenin bakımı düzenli yapılmalıdır.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde, yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Makinede Maraş işi yapmak için makineyi seçtiniz mi?		
2	Makinede Maraş işi yaparken kullanacağınız malzemeleri seçtiniz mi?		
3	Makineyi işlemeye hazırladınız mı?		
4	Maraş işi yaparken dikkat edilecek noktaları öğrendiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

UYGULAMA SORUSU

Dekoratif bir örtüye uygulanmak üzere Maraş işi tekniğine uygun desen seçerek işlemeye hazır hale getiriniz.

İşlem Basamakları
Maraş işi tekniğine uygun desen araştırması yapınız.
Makinede Maraş işi yaparken kullanacağınız malzemeleri seçtiniz.
Deseni parşömene çiziniz.
İşleme kartonu hazırlayınız.
Desenin oyma işlemini yapınız.
Deseni kumaşa belirlediğiniz yerine yapıştırınız.
Astarı desenin altına yerleştiriniz.
Astarın altına gri kartonu yerleştiriniz.
Desenin dış hatlarından 0,5cm den teyel alınız.
Makineyi işlemeye hazırlayınız.
Maraş işinde dikkat edilecek noktaları dikkatle okuyunuz.

KONTROL LİSTESİ

İşlem Nu	Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1	Maraş işi tekniğine uygun desen araştırması yaptınız mı?		
2	Makinede Maraş işi yaparken kullanacağınız malzemeleri seçtiniz mi?		
3	Deseni parşömene çizdiniz mi?		
4	İşleme kartonu hazırladınız mı?		
5	Desenin oyma işlemini yaptınız mı?		
6	Deseni kumaşa belirlediğiniz yerine yapıştırdınız mı?		
7	Astarı desenin altına yerleştirdiniz mi?		
8	Astarın altına gri kartonu yerleştirdiniz mi?		
9	Desenin dış hatlarından 0,5 cm. den teyel aldınız mı?		
10	Makineyi işlemeye hazırladınız mı?		

KAYNAKÇA

- ACUN Fatma, **Dival İŖi, GörüŖme Notları ve Atölye Çalışmaları**, YOZGAT.
- BOYAN Kamile, **Dival İŖi, GörüŖme Notları ve Atölye Çalışmaları**, ANKARA.
- KÖKLÜ Hülya, **El İşlemeleri**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2002.
- MARKALOĞLU Şehdabe, **Dival İşlemesi** Özkan Matbaacılık Ltd.Şti. ANKARA, 2004.
- MEB.Kız Teknik Öğretim Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Hasat Dergisi, ANKARA, 1991.
- ÖZCAN (TUĞTAŞ), Fatma, **Türk Nakışları** Öğretim Yaprakları ANKARA, 1994.
- USTA Ayşenur, **Dival İŖi, GörüŖme Notları**, Ankara.
- YILMAZ KURT Gönül, **Makina Nakışı**, Kozan Ofset Matbaacılık, Ankara, 2002.
- YÜKSEL KORKUSUZ Süheyla, **Nakış**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1997.